

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Voor vroege detectie van kanker in Caribisch Nederland

Monitor bevolkingsonderzoek borstkanker Bonaire 2021-2022

Dit is de eerste monitor over het bevolkingsonderzoek borstkanker (BVOK-BK) in Caribisch Nederland.

Belangrijkste bevindingen

- In het eerste jaar namen 995 vrouwen deel (945 deelnemers gaven toestemming voor het gebruik van hun gegevens)
- Het verwijscijfer in dit eerste jaar was 3,6%
- Het detectiecijfer was 0,4%
- De positief voorspellende waarde was 13,8%

1 Inleiding

Het RIVM-Centrum voor Bevolkingsonderzoek (RIVM-CvB) kreeg in 2020 vanuit het ministerie van VWS de opdracht om de bevolkingsonderzoeken naar kanker in Caribisch Nederland op te zetten en uit te voeren.

Op 26 mei 2021 is het programma gestart. Daarbij is zo veel mogelijk gebruik gemaakt van kennis en ervaring uit het Europees Nederlandse (EU-NL) bevolkingsonderzoek. Toch hebben lokale omstandigheden het soms noodzakelijk gemaakt het programma iets anders in te richten. Zo kon in de voorbereiding geen gebruik gemaakt worden van een basisregistratie personen. De groep mensen die in aanmerking komt voor het BVOK-BK werd daarom met andere informatiemiddelen (brieven, radio en tv, via facebook, etc.) geïnformeerd over de mogelijkheid van screening. Eind mei 2021 was de screeningsketen helemaal ingericht, met een screeningorganisatie, voorlichtingsmaterialen, registratie van cliënten, een mammografie-faciliteit, voorzieningen voor diagnose en behandeling, en computerondersteuning van het primaire proces en registratie van gegevens. Die inrichting is gerealiseerd in samenwerking met zorgpartners op Bonaire, organisaties van patiënten en andere lokale partners.

Deze monitor geeft een overzicht van de belangrijkste resultaten van het eerste jaar BVOK-BK op Bonaire (periode juni 2021-juni 2022).

2 Primaire proces en Dataverzameling

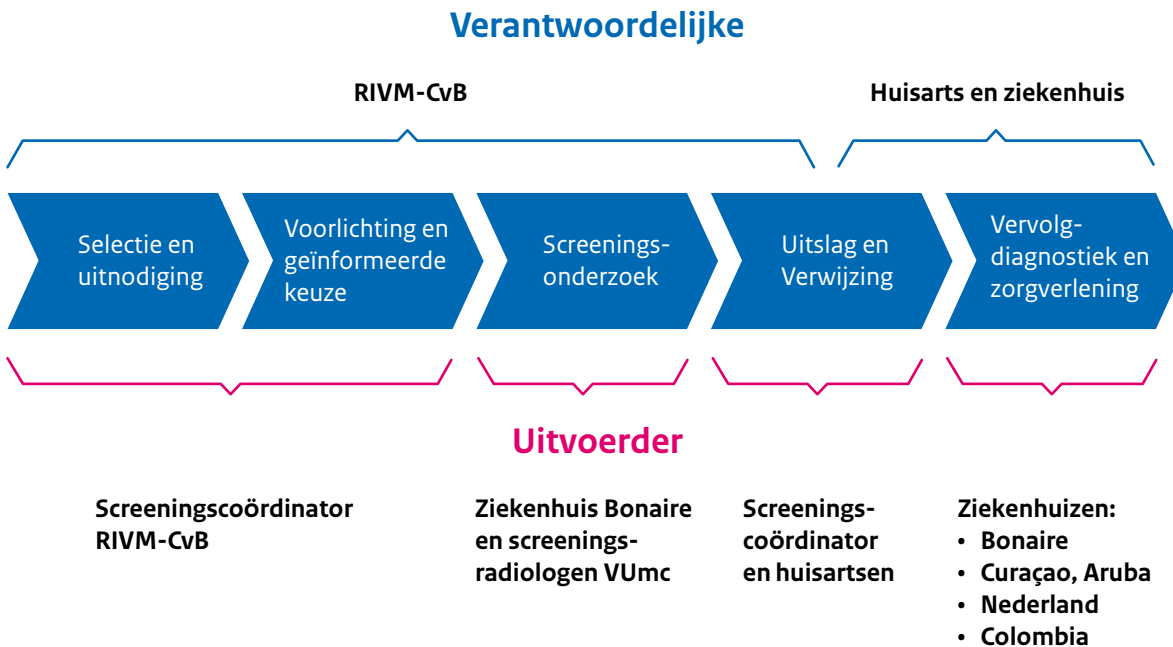
Figuur 1 geeft een overzicht van de uitvoering van het BVOK-BK op Bonaire. De inrichting van de keten is ongeveer hetzelfde als in EU-NL met een paar verschillen. De belangrijkste zijn:

- Tijdens de rapportage-periode vond de uitnodiging nog niet plaats vanuit een persoonsregistratie.
- Het BVOK-BK wordt uitgevoerd door een team ('de screening-organisatie') dat onderdeel is van RIVM-CvB en gevestigd op Bonaire.
- Er wordt gewerkt met zgn. geïnformeerde toestemming-de deelnemer tekent daarvoor een formulier.
- op Bonaire worden nog veel papieren formulieren gebruikt en worden gegevens soms handmatig ingevoerd in de computerprogramma's.

De mammogrammen voor het BVOK-BK werden gemaakt in het Fundashon Mariadal ziekenhuis (Kralendijk, Bonaire) door medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundigen (MBB-ers). MBB-ers voldoen aan in EU-NL gehanteerde opleidingseisen voor MBB-ers.

De beoordeling van mammogrammen werd uitgevoerd volgens in EU-NL gehanteerde normen door geregistreerde screeningsradiologen. De radiologen rapporteerden screeninguitslagen aan de screeningscoördinator op Bonaire. De screeningscoördinator rapporteerde de positieve uitslagen (BI-RADS 0, 4 en 5) aan de huisartsen voor verdere verwijzing. De negatieve uitslagen (BI-RADS 1 en 2) werden teruggekoppeld aan zowel deelnemer als huisarts.

Figuur 1. Primair proces bevolkingsonderzoek borstkanker (BVOK-BK) op Bonaire

Deelnemers aan het BVOK-BK werden voorafgaand aan hun deelname geïnformeerd over het screeningproces en de voor- en nadelen van deelname. Zij tekenden voorafgaand aan deelname een zgn. informed consent formulier waarmee ze aangaven geïnformeerd te zijn en instemden met hun deelname.¹

De screeningsorganisatie gebruikt geaggregeerde en/of geanonimiseerde informatie over de uitkomsten van vervolgdagnostiek en behandeling voor monitoring van het BVOK-BK als deelnemers op het consent formulier hebben aangegeven daarvoor toestemming te verlenen.

Voor het vastleggen van screeningsgegevens is een computerprogramma gebouwd waarin gegevens van de screening veilig worden bewaard.

3 Resultaten BVOK-BK

Op 26 mei 2021 is het BVOK-BK op Bonaire van start gegaan. Vanaf dat moment konden afspraken om mee te doen aan het BVOK-BK gemaakt worden.

3.1 Aantal uitgevoerde screeningonderzoeken, leeftijdsverdeling, aanmelding deelnemers

Van begin juni 2021 tot en met juni 2022 werden wekelijks van tussen de 16 en 20 deelnemers mammogrammen gemaakt. In totaal gaat het om 995 deelnemers waarvan 50 geen toestemming gaven voor het gebruik van hun gegevens. Daarom zijn van 945 deelnemers gegevens gebruikt in deze monitor.

Omdat bij het begin van het BVOK-BK een wettelijke grondslag ontbrak om gegevens uit de centrale persoonsregistratie op Bonaire (PIVA) te verwerken is ervoor gekozen via mediacampagnes te informeren over de mogelijkheid om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek. Aan deelnemers is via een vragenlijstonderzoek gevraagd op welke wijze zij van het BVOK-BK gehoord hadden.

De meeste deelnemers hadden via de huisarts (28%) of een uitnodigingsbrief (27%) gehoord van het BVOK-BK (opgeteld 56%). Voorlichting via voorlichtingssessies, radio en TV en Facebook werd opgeteld door 12% opgegeven als bron en 32% van de respondenten gaf aan op een andere wijze gehoord te hebben over het BVOK-BK.

¹ Van de deelnemers aan de screening gaven er 945 toestemming.

Tabel 1. Leeftijdsverdeling deelnemers

Leeftijd	Aantal	Percentage
<50	9	1
50 tot 55	233	25
55 tot 60	237	25
60 tot 65	216	23
65 tot 70	125	13
70 tot 75	113	12
>75	12	1
Totaal	945	100

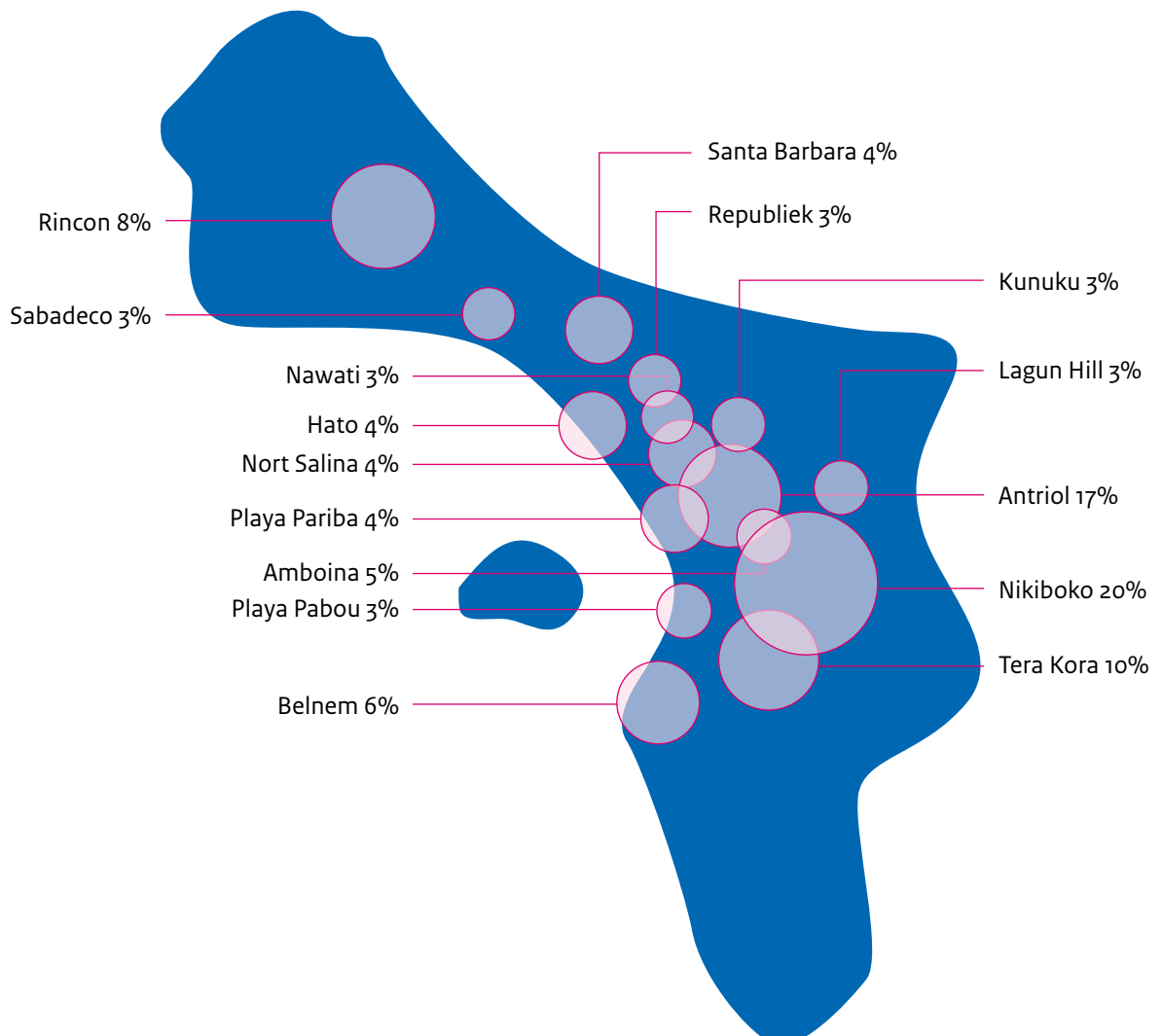
De deelnemers zijn ongeveer gelijk verdeeld over de leeftijdsgroepen tussen de 50 en 65 jaar. In de groepen ouder dan 65 jaar is het aantal deelnemers lager (mogelijk omdat ook in de totale bevolking het aandeel vrouwen ouder dan 65 afneemt).

Van de deelnemers gaf 43% als voorkeurstaal Nederlands op. Voor Papiaments, Spaans en Engels was dat respectievelijk 40, 13 en 9%.

In figuur 2 is weergegeven uit welke wijk de deelnemers komen. De meeste deelnemers kwamen uit de wijken Nikiboko, Antriol en Tera Kora. Dit zijn ook de grootste wijken op Bonaire.

Figuur 2. Herkomst deelnemers aan het BVOK BK (wijk)

In dit figuur is weergegeven uit welke wijk de deelnemers komen. De meeste deelnemers kwamen uit de wijken Nikiboko, Antriol en Tera Kora. Deze wijken bevinden zich in Kralendijk en zijn de grootste wijken op Bonaire.

3.2 Informatie ingewonnen bij anamnese

Voorafgaand aan het maken van de mammogrammen werd een anamnese-formulier ingevuld, als onderdeel van de mammografie-procedure (vergelijkbaar met de procedure in EU-NL).

De antwoorden op de vragen van het formulier (bijvoorbeeld over tijdstip laatste mammogram, operaties, littekens, protheses) zijn van belang voor het beoordelen van het mammogram. De formulieren werden meegestuurd met de mammogrammen en waren beschikbaar voor de screeningsradiologen tijdens de beoordeling.

Van de deelnemers gaf 43% aan in 2019 of 2020 een mammogram te hebben laten maken (tabel 2). Nog eens 45% gaf aan tot meer dan tien jaar geleden een mammogram te hebben laten maken. Deze mammogrammen werden meestal gemaakt op Bonaire (69%) of in EU-NL (7%). Kleinere percentages mammogrammen werden gemaakt in landen in de Caribische regio en de Verenigde Staten. Bij meer dan 50% van de deelnemers werden ook

historische mammogrammen meegestuurd en mee beoordeeld (mondelinge informatie beoordelend radiologen VUmc). Een operatie werd door 18% van de deelnemers gemeld. Die operaties betroffen met name: verwijdering cysten/fibro-adenomen, operaties in verband met maligniteiten en cosmetische operaties.

3.3 Resultaten BVOK-BK

Van alle screeningsonderzoeken is de uitslag geregistreerd. Van de 945 deelnemers waarvan een screeningresultaat bekend is kregen er 909 (96,2%) een negatieve screeninguitslag (BI-RADS 1,2) (Tabel 3). Voor 20 (2,1%) deelnemers werd een BI-RADS 0-score gerapporteerd, 15 (1,6%) deelnemers kregen een BI-RADS 4 uitslag en éénmaal (0,1%) werd een BI-RADS 5 score afgegeven.

Het verwijscijfer ligt in tussen de verwijscijfers voor 1e screening en vervolgscreening van het EU-NL programma (bron: Monitor bevolkingsonderzoek borstkanker - IKNL 2021). Een nadere duiding van deze verwijscijfers vraagt verder onderzoek.

Tabel 2. Jaar laatste mammogram

Laatste mammogram	Aantal	Percentage
2021	2	0
2020	146	15
2019	259	27
2018	113	12
meer dan 3 jaar geleden	116	12
meer dan 5 jaar geleden	145	15
meer dan 10 jaar geleden	52	6
nooit	65	7
onbekend of niet ingevuld	47	5
Totaal	945	100

Tabel 3. Positieve screeninguitslagen (BI-RADS 0, 4 en 5) BVOK-BK

	Aantal	Percentage verwezen	Verwijscijfer monitor NL 2021 1 ^e screening	Verwijscijfer monitor NL 2021 vervolgscreening
Totaal ontvangen uitslagen BI-RADS	945			
Verwijscijfer	36	3,8	5,9	2,1
Verwezen met BI-RADS 5	1	0,1	0,2	0,2
Verwezen met BI-RADS 4	15	1,6	2,1	0,9
Verwezen met BI-RADS 0	20	2,1	3,6	1,0

Tabel 4. Diagnoses bij de verwijzingen (BI-RADS 0, 4 en 5 screeningsuitslagen)

Screeningsuitslag		Diagnose		
		Borstkanker	Geen borstkanker	Diagnose niet bekend
BI-RADS 0	20	0	16	4
BI-RADS 4	15	3	9	3
BI-RADS 5	1	1	0	0

In tabel 4 staat een overzicht van de diagnoses na een BI-RADS 0, 4 en 5 screeningsuitslag.

Een aantal diagnoses is nog niet bekend. Op basis van de beschikbare gegevens is het detectiecijfer 0,4% en de positief voorspellende waarde 13,8%. Het gaat hierbij wel om heel kleine aantallen en er zijn meer gegevens nodig voor een betrouwbaardere schatting van deze parameters.

3.4 Tijdigheid rapportage resultaten en tevredenheid deelnemers

De termijn van rapportage door de screeningsradiologen (binnen 10 werkdagen, hier gedefinieerd als binnen veertien dagen na opsturen mammo-gram) werd gehaald in 86% van de beoordelingen.

In de eerste maanden van het BVOK-BK werd deelnemers na afloop van het screeningsonderzoek gevraagd een enquête in te vullen. In totaal werden van 194 deelnemers antwoorden geregistreerd (tabel 5). In het algemeen waren deelnemers tevreden met de kwaliteit van de informatiefolder, de kwaliteit van de mondelinge informatie die de screeningcoördinator gaf en de informatie van het ziekenhuis. De enquête was beperkt van opzet - er wordt gewerkt aan een beter onderzoek naar cliënttevredenheid.

Tabel 5. Tevredenheid deelnemers met uitvoering BVOK-BK

Vraag	Goed	Neutraal	Slecht
Hoe heeft u het onderzoek ervaren?	75	19	7
Informatie materiaal	97	2	1
Informatie screening coördinator	99	1	0
Informatie ziekenhuis	92	5	4

Noot: aantal deelnemers dat deelgenomen heeft aan de enquête: 194. Getallen in de tabel zijn percentages.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

mei 2023

De zorg voor morgen
begint vandaag

Het bevolkingsonderzoek naar borstkanker
in Caribisch Nederland wordt uitgevoerd door:

